

АНОМІЯ ГРОМАД МАЛИХ І СЕРЕДНІХ МІСТ

Карий О.І., к.е.н., доц.

Національний університет «Львівська політехніка»

Наявність величезної кількості легкодоступних природних ресурсів, на які є попит, вдале географічне розташування, наявність вільних коштів та потрібних технологій ще абсолютно не гарантують успішність розвитку регіону, міста. Велику значення для розвитку міста має сукупність вертикальних і горизонтальних асоціацій між людьми (інститути, відносини, соціальні зв'язки і норми), які визначають якість і кількість соціальних взаємодій у суспільстві.

На сьогоднішній день у багатьох малих і середніх містах можна спостерігати ситуацію послаблення соціальних норм та порядку внаслідок розходження між завищеними очікуваннями та обмеженістю економічних благ.

Згідно з Конституцією України [1], громадам, в тому числі малих і середніх міст, надано широкі права для здійснення економічного і соціального розвитку на своїй території. Нормою діяльності всіх органів місцевого самоврядування міст стало прийняття різноманітних планів і програм розвитку міста в цілому чи окремої його сфери, які приймаються як за власною ініціативою місцевої громади, так і на виконання «вказівок» районної, обласної чи державної влади. В цих планах і програмах декларується велика кількість потрібних цілей і завдань, зазначені документи набувають сили місцевих нормативних актів, чимало зацікавлених сторін очікують на їх реалізацію.

Проте реалізація прийнятих органом місцевого самоврядування міст планів і програм значною мірою обумовлюється наявним рівнем бюджетного потенціалу міста та здатністю бюджетного механізму акумулювати на місцевому рівні необхідний обсяг фінансових ресурсів [2, с.61].

Порівняно низькі доходи населення, невеликі бюджети розвитку призводять до частой неспроможності малих і середніх міст самостійно концентрувати необхідні для розвитку кошти у достатньому обсязі. Факт, що виконання соціально-економічних і культурних програм розвитку територіальних громад малих міст не забезпечено фінансовими ресурсами, визнано і в обґрунтуванні Закону України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку малих міст» [3].

Породжена відсутністю необхідних ресурсів дисфункція органів місцевого самоврядування малих і середніх міст призводить до аномії громади – неузгодженості, конфлікту між різними елементами ціннісно-нормативної системи громади, її власними цілями і законними, інституційними засобами їх досягнення.

Представники органів місцевого самоврядування міст потрапляють в ситуацію, коли вони просто не в змозі виконати покладені на них згідно з розробленими планами і програмами завдання. При цьому продовжують розроблятися та прийматися нові плани і програми розвитку міста, оскільки цього вимагає законодавство, політичні міркування і загальна логіка управлінських дій. У подальшу реалізацію цих планів і програм службовці органів місцевого самоврядування не вірять ще на етапі їх розробки, тому цілком логічним є створення таких документів або «під конкретне замовлення» зацікавленої сторони, або лише для «проформи», коли основним є зовнішній вигляд, а не зміст документу.

Неможливість реалізації власних цілей легітимними засобами усвідомлена також суб'єктами підприємницької діяльності та мешканцями міст, про що свідчить зокрема надзвичайно високий рівень корупції. За 2011 рік рівень корупції в Україні зріс ще більше і у щорічному світовому рейтингу Transparency International [4] Україна опустилася зі 134-го на 152-ге місце.

У результаті розлад між заданими цілями і легітимними інституціоналізованими засобами призводить до аномічного напруження органів місцевого самоврядування та громади міста загалом. Відбувається процес руйнування базових елементів соціальних та економічних взаємовідносин, насамперед в аспекті етичних норм. Мешканці міста, місцеві суб'єкти підприємницької діяльності перестають відчувати свою причетність до держави, оскільки держава показує себе недієздатною, посадові особи проголошують одне, а роблять зовсім інше. Відбувається відчуження громад, декларовані на державному рівні нові соціальні та економічні норми і цінності відкидаються працівниками органів місцевого самоврядування, суб'єктами підприємницької діяльності та мешканцями міст загалом, вони обирають власні (зокрема і протиправні) засоби досягнення індивідуальних цілей та цілей громади міста.

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №30.

2. Козоріз М.А. Методичний підхід до оцінки бюджетного потенціалу регіону / М.А. Козоріз, Я.Я. Пушак // Регіональна економіка. – 2011. – №3. – С.61-140.

3. Закон України «Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку малих міст» // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 24.

4. Corruption Perceptions Index 2011. – Режим доступу до публікації: <http://cpi.transparency.org/cpi2011/results>.

Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19–21 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 49-51.